

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет
Історичний факультет
Кафедра Культурології

КАТАЛОГ ЕЛЕКТИВНИХ ДИСЦИПЛІН
ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ В12 КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВО
ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ

Київ – 2025

Каталог елективних дисциплін кафедри культурології: циклу професійної підготовки (для освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності В12 Культурологія та музеєзнавство): інфор. видання / Укл. З.Д. Кравець; за наук. ред. Ю.С. Сабадаш. – Київ, 2025. – 6 с.

Рекомендовано кафедрою культурології

(протокол № 3 від 16.09.2025 року)

В інформаційному виданні подано анотований перелік елективних дисциплін, які пропонуються кафедрою культурології для включення в освітньо-професійні та освітньо-наукові програми підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Культурологія» на третьому рівні вищої освіти.

Розробники програм варіативних дисциплін:

Ю.С. Сабадаш, доктор культурології, професор, зав. каф.;

Ю.М. Нікольченко, доцент;

С.В. Янковський, доктор філософських наук, доцент;

І.М. Сікорська, кандидат наук з державного управління, доцент.

Кафедра культурології

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Назва дисципліни: **Мультикультурна Європа: культурне розмаїття та соціальна єдність**

Мета курсу: підвищення рівня поінформованості студентів з питань мультикультуралізму та культурного розмаїття на теренах Європи.

Завдання курсу: ознайомлення студентів з тенденціями та проблемами міжкультурного діалогу в сучасній Європі, політикою управління мультикультурним розмаїттям в Європі на транснаціональному та національних рівнях, досвід та кращі практики імплементації в Україні.

Змістові модулі:

1. Проблематика мультикультуралізму в країнах Європи;
2. Механізми державного управління культурним розмаїттям в країнах ЄС, нормативна база;
3. Принципи і методи побудови міжкультурного діалогу в країнах Європи;
4. Ціннісні орієнтири та формування систем цінностей в країнах Європи;
5. Основні причини виникнення міжкультурних конфліктів та засоби їх запобігання;
6. Стратегії соціальної інтеграції національних меншин та іммігрантів в країнах Європи
7. Актуальність впровадження стратегії мультикультуралізму та засад міжкультурного діалогу в Україні. Впровадження досвіду європейських країн.

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.

Назва дисципліни: **Європейська освітня політика в галузі вищої освіти**

Мета курсу: огляд Європейської освітньої політики в галузі вищої освіти, огляд політичного та академічного дискурсу європейської освітньої політики на національному та транснаціональному рівнях.

Завдання курсу: В процесі навчання розглядаються зв'язки між політичними контекстами, процесами та розвитком вищої освіти на конкретних прикладах в різних європейських країнах. Курс надає учасникам можливість поглибити свої знання про дослідження політики та поміркувати про зв'язки між освітньою політикою та системою вищої освіти.

Змістові модулі:

1. Європейська політика в галузі вищої освіти. Основні концепти та поняття;
2. Роль ЄС як наднаціонального актора в галузі вищої освіти: ключові тренди
3. Законодавча база. Основні документи;
4. Освітня політика як soft power для просування європейських цінностей в країнах ЄС та поза межами;
5. Формування Європейського простору вищої освіти;
6. Формальні і неформальні механізми, за допомогою яких ЄС здійснює свій вплив і просуває свої цінності в системі вищої освіти.

Рекомендований семестр для вивчення: I семестр.

Назва дисципліни: **Міжкультурна комунікація**

Мета курсу: ознайомити студентів з теоретичними і практичними підходами, розробленими в рамках сучасних міжкультурних досліджень.

Завдання курсу: ознайомлення студентів з теоретичними і практичними підходами, розробленими в рамках сучасних міжкультурних досліджень; опанування передовими

теоріями; формування системи знань про основні тенденції та проблеми у сфері побудови ефективної міжкультурної комунікації та діалогу; знання з основних причини виникнення міжкультурних конфліктів та засоби їх запобігання; формування у студентів знань та навичок щодо використання основних прийомів та технологій міжкультурної комунікації з іноземними партнерами.

Змістові модулі:

1. Теоретичні основи міжкультурних студій
2. Основні теорії, зміст та термінологія
3. Культура як основний елемент міжкультурних студій
4. Виклики культурного розмаїття сучасного суспільства
5. Сутність і принципи культури міжетнічного спілкування
6. Культура та культурні відмінності у процесі міжкультурної комунікації

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.

Назва дисципліни: Проєктування у галузі культури

Мета курсу: вивчення: забезпечити базову підготовку студентів щодо проєктування в галузі культури. Дати уявлення про наявні методології управління проєктами і виробити у студентів практичні навички щодо їх застосування

Завдання курсу: методичні: опанувати моделі життєвого циклу проєкту, методи контролю якості. Знати методологію побудови команди, способи формалізації і методи прийняття рішень; **практичні:** вміти управляти комунікаціями проєктування в галузі культури; планувати і управляти термінами виконання проєкту;

-набуття навичок роботи з програмним забезпеченням для управління проєктами;

-виявляти і зменшувати ризики;

-оцінювати витрати в розробці проєкту;

-мати здатність створювати плани та бюджети проєктів;

-вміти складати заявки для отримання гранту;

Змістові модулі:

1. Концепція управління проєктами у галузі культури. Основи управління проєктами.
2. Життєвий цикл проєкту, його основні етапи. Розробка і управління підсистемами проєкту.

Рекомендований семестр для вивчення: I семестр.

Назва дисципліни: Візуальне мистецтво у культурному розмаїтті

Мета курсу: розкрити і проаналізувати в історичній ретроспективі зародження та розвиток візуального мистецтва у світовій (європейській) та вітчизняній культурі; сприяти майбутнім фахівцям у створенні історико-теоретичної бази своєї професійної діяльності та розширення її за рахунок використання досягнень візуального мистецтва, як одного з найбільш потужних дослідників суспільного життя.

Завдання курсу: методичні: формування у студентів власних ідейно-мистецьких поглядів і принципів організації діяльності візуального мистецтва в сучасних умовах; сприяння виробленню художнього смаку. Опанувати генезу візуального процесу; творчість ключових драматургів та майстрів сцени в різних країнах світу. Знати сучасні тенденції візуального мистецтва; **практичні:** мати здатність аналізувати і узагальнювати історичні матеріали про становлення і розвиток візуального мистецтва; орієнтуватись у видовищних процесах, що відбувалися у попередні періоди історії людства; вміти характеризувати досвід організації візуального мистецтва в різних країнах світу.

Змістовні модулі:

1. Історичний та загальний огляд становлення і розвитку візуального мистецтва у світовій культурі.

2. Концептуальні засади розвитку візуального мистецтва в Україні від зародження до сьогодення.

Рекомендований семестр для вивчення: I семестр.

Назва дисципліни: Діловий протокол та етикет у науковому просторі

Мета курсу: формування у здобувачів необхідних для майбутньої професійної діяльності теоретичних знань щодо особливостей організації ділового протоколу у науковій сфері, представницьких витрат в організації та проведення ділових прийомів, етики ділової комунікації, а також практичних вмінь та навичок з означеного напрямку.

Завдання курсу: ознайомлення здобувачів з структурою, видами, функціями ділового протоколу; вивчення нормативної документації щодо організації означеного заходу; вміння диференціювати та узагальнювати зібраний матеріал в практичній діяльності.

Змістові модулі:

1. Діловий протокол та етикет: історичні та теоретичні аспекти наукових заходів
3. Особливості організації та проведення ділових протоколів наукових конференцій
4. Технології розв'язання комунікативних проблем в діловій комунікації та етика наукових відносин.

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.

Назва дисципліни: Прикладна етика

Мета курсу: допомогти аспірантам найкращим чином зрозуміти особливості проблематики прикладної етики та її місце у сучасній світовій культурі.

Завдання курсу: ознайомлення з предметом етики, засвоїти найважливіші категорії, отримати уявлення про основні етапи розвитку етичного знання особливостями функціонування моралі, основними етапами історичного розвитку етики, а також познайомитись з вирішенням ключових сучасних етичних проблем.

Рекомендований семестр для вивчення: I семестр.

Назва дисципліни: Мережева культура наукового спілкування

Мета курсу: розвинути в аспірантів навички мережевого діалогу за рахунок опанування основ мережевого етикету і розуміння його специфіки.

Завдання курсу: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності або в процесі навчання із застосуванням елементів культурологічної теорії мережевого спілкування і додержанням принципу рівності сторін діалогу, а також застосовувати здобуті знання та вміння в обставинах, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов..

Змістовні модулі:

1. Форми і засоби мережевого діалогу.
Тема 1. Огляд засобів мережевої комунікації. Тема 2. Діалогові війни
3. Основи мережевого етикету.
Тема 1. Форми виявлення поваги в мережевому спілкуванні. Тема 2. Девіантні форми мережевої комунікації.

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.

Назва дисципліни: Мережеві спільноти і комунікація

Мета курсу: розвинути навички ведення мережевої взаємодії.

Завдання курсу: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності або в процесі навчання із застосуванням елементів соціокультурної теорії мережевого спілкування і додержанням принципу рівності сторін

діалогу, а також застосовувати здобуті знання та вміння в обставинах, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Змістовні модулі:

1. Історія мережевих засобів комунікації.
Тема 1. Типи мережевих спільнот. Тема 2. Типологія користувачів.
2. Форми і засоби мережевого діалогу.
Тема 1. Огляд засобів мережевої комунікації. Тема 2. Основи соціокультурного опору.

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.

Назва дисципліни: Креативні практики

Мета курсу: ознайомити аспірантів з сучасними креативними практиками.

Завдання курсу: Теорія креативності як процес інноваційної діяльності. Креативні методики. Креативні практики та їхні характеристики. Основні способи розвитку креативних здібностей. Креативність як психологічна характеристика особистості і основа інноваційної діяльності.

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.

Назва дисципліни: Етика постглобалізму

Мета курсу: ознайомлення аспірантів з особливостями етики постглобалізму.

Завдання курсу: Соціальні компетентності особистості. Стратегії соціального розвитку. Удосконалення навичок аргументації свого розуміння соціальних проблем. Засвоєння навичок пошуку соціально-значущої інформації. Значущість суспільного діалогу у гармонізації соціальних відносин. Практики дискримінації у сучасному соціумі. Етичні регулятори і соціальні норми в постглобальному світі.

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.

Назва дисципліни: Прикладна культурологія

Мета курсу: вивчення технологій культури, її інститутів, які направлені на керування культурницькими процесами та їх прогнозування.

Опис змісту дисципліни: Предмет та завдання прикладної культурології. Методи дослідження культури. Диференціація галузей культури. Меморіальні, історико-краєзнавчі, художні, етнографічні музеї як типи музейних закладів. Виникнення та основні етапи розвитку різних типів музею України. Мова архітектури та ландшафту як один з шляхів розкриття потенціалу музею. Історія бібліотечної справи України як навчальна дисципліна. Бібліотеки Київської Русі. Періодика бібліотечної справи в Україні. Основні тенденції і напрями розвитку бібліотечної справи світу на сучасному етапі. Система архівних установ в Україні та передумови виникнення. Формування Національного архівного фонду.

Змістовні модулі:

1. Прикладна культурологія як галузь наукового знання і навчальна дисципліна.
2. Заклади культури як галузь наукового знання.

Результати навчання:

знати:

- наукові концепції основних аспектів історико-культурного розвитку людства у світовому та європейському контекстах;
- розмаїття мистецьких, соціальних та креативних практик в історії світової культури;
- культурницьку діяльності міжнародних організацій, зокрема ЮНЕСКО, показати обізнаність щодо програми збереження світової та національної культурної спадщини

вміти:

- визначити, описувати нормативні засади та закономірності громадських, соціальних, політичних, економічних, культурних факторів розвитку суспільства та його безпеки;

- налагодити міжкультурний діалог, визначати форми і засоби культурнопросвітницької та виховної роботи із врахуванням соціально-психологічної специфіки соціокультурного середовища;

- критично осмислювати проблеми національного-культурного розвитку, визначати принципи функціонування національних і регіональних культур у глобальному світі, застосовувати методи культурологічної науки з метою інтерпретації конкретних культурно-історичних процесів

Рекомендований семестр для вивчення: II семестр.